

[Bijlage 1]

jaarverslag 2013

**van stoel tot stad
cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving**

Centrum

Vlaamse

Architectuur

archieven

Antwerpen, 7 maart 2014

Inhoud

0 Inleiding	3
SD 1 Kennisopbouw over het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving en kennisverspreiding	5
OD 1.1 In kaart brengen van het roerend erfgoed van het ontwerp van de omgeving	5
OD 1.2 In kaart brengen van het immaterieel cultureel erfgoed (ICE) van het ontwerp van de omgeving	6
OD 1.3 Kennis opbouwen en delen over het digitaal cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving	7
OD 1.4 Kennis opbouwen en delen over het behoud en beheer van het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving	8
OD 1.5 Bevorderen van de doorstroom van kennis tussen het cultureel-erfgoedveld van het ontwerp van de omgeving en het onderzoeksveld	9
SD 2 Organisatie en activering van de cultureel-erfgoedgemeenschap	10
OD 2.1 Platformfunctie	10
OD 2.2 Internationaal netwerk opbouwen en internationale expertise-uitwisseling	14
SD 3 Toekomstscenario uitwerken	15
OD 3.1 Acquisitieprofiel uitwerken	15
OD 3.2 Prospectie en overdrachten	15
OD 3.3 Samenwerking APA (Architectuurarchief Provincie Antwerpen)	16
OD 3.4 Depotproblematiek: zoektocht naar een duurzame oplossing	16
SD 4 Bewustzijn vergroten voor het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving	18
OD 4.1 Erfgoedvormers en erfgenamen bewust maken	18
OD 4.2 Niet in architectuur- of vormgevingserfgoed gespecialiseerde bewaarinstellingen bewustmaken van het belang van het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving	18
OD 4.3 Publieksprojecten uitwerken in functie van brede sensibilisering	19
OD 4.4 Website als duurzaam communicatiemiddel	22
SD 5 Geïntegreerde projecten	24
OD 5.1 Vormgevingserfgoed in Vlaanderen na de Tweede Wereldoorlog	24
OD 5.2 Cultureel Erfgoed van vijftig jaar wet op de stedenbouw	26
SD 6 Duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit	28
OD 6.1 Maatschappelijke en culturele diversiteit	28
OD 6.2 Aandacht voor duurzaamheid	28
OD 6.3 Website (AnySurfer)	29

0 Inleiding

2013 was een goed gevuld jaar voor het CVAa, met een personeelsswissel, een nieuwe website, een publicatie, een tentoonstelling, verschillende publieksmomenten en overlegtrajecten. Al deze activiteiten zijn te plaatsen tegen de achtergrond van het beleidsplan 2012-2016, en de beheersovereenkomst die het CVAa met de minister afsloot.

Op 3 april gaf het CVAa de aftrap voor het Henry van de Velde-jaar, op de tonen van een trombone-ensemble aan het Peter Benoit-monument. Vanaf dan hield het CVAa een uitgebreide kalender bij met alle activiteiten rond 150 jaar Henry van de Velde via www.henryvandevelde2013.be. Met de tentoonstelling *Henry van de Velde. Brieven van architecten*, van 26 september tot 30 november in de Koninklijke Bibliotheek van België, vierde het CVAa die verjaardag nog uitgebreider. Met een studiedag in het Letterenhuis sloot het CVAa-Van de Velde-jaar af waar het begon: in Van de Veldes geboortestad Antwerpen.

Een tweede belangrijk publieksproject stelde de recente stedenbouwkundige geschiedenis centraal, naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van de wet op de stedenbouw (1962). In 2013 werden acht diepte-interviews afgenomen met centrale figuren in de stedenbouw voor de voorbije halve eeuw, om zo de vinger te leggen op immateriële aspecten van deze geschiedenis. Op 10 oktober werd naar aanleiding van de Dag van de Architectuur met als thema 'landschap' een filmmarathon in deSingel georganiseerd. Deze films werden op 10 december ook beschikbaar op de dvd bij het boek *Bewegende landschappen. Over stedenbouw en film*. Deze publicatie met dvd bundelt vier teksten over de films en de erin weerspiegelde stedenbouwgeschiedenis.

Op 11 juni 2013 ging een nieuwe website online, als afsluiter van een druk bijgewoonde studiedag rond maquettes. Deze studiedag, een eerste status quaestionis van de problematiek in Vlaanderen, markeerde de bekendmaking van een maquettetentoonstelling in het Gentse STAM, gepland voor november 2014. Het CVAa levert feedback bij de voorbereidingen ervan. De website fungeert nog beter als platform waarmee het CVAa kennis kan delen met de verschillende erfgoedgemeenschappen.

Op het vlak expertiseopbouw en -verspreiding springt de afronding van het onderzoek naar preservatiestrategieën voor CAD-bestanden in het oog. Daarnaast vormt adviesverlening een belangrijke, doorlopende kerntaak van het CVAa. 129 adviesvragen kregen een antwoord en op de nieuwe website is een uitgebreide adviessectie voorzien. De Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen kreeg ondersteuning op maat, zowel door de mobiele tentoonstelling *150 jaar sociaal wonen* als door de begeleiding van de inventarisatie van het VMSW-beeldarchief. Het CVAa bemiddelde ook in 2013 bij een aantal overdrachten van architectuur- en ontwerparchieven, waaronder het archief Raphaël Verwilghen dat van de Campusbibliotheek Arenberg in Heverlee verhuist naar het Universiteitsarchief van de KU Leuven, waar het beter toegankelijk zal zijn.

De door de jaren heen verzamelde architectuurtijdschriften uit afgevoerde collecties vonden in oktober 2013 definitief een nieuwe bestemming. Nadat het CVAa een 1500-tal nummers doorgaf aan architectuurbibliotheken, konden liefhebbers de overblijvende nummers gratis meenemen op een tijdschriftenmarkt. Een andere belangrijke stap in de werking rond architectuurtijdschriften was de aanvraag met de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience en de Universiteitsbibliotheek Gent bij de Koning Boudewijnstichting voor de duurzame digitalisering van een reeks architectuurtijdschriften.

Er is ook volop gewerkt rond het cultureel erfgoed van vormgevers - meubelmakers, textielontwerpers, keramisten, industriële ontwerpers, producenten, enzovoort. Een groot deel van het vormgevingserfgoed is in kaart gebracht, een zoektocht die verder gezet wordt in 2014. Voor het vormgevingsproject ging het CVAa een nauwe samenwerking met Design Vlaanderen aan, waarvan het archief door CVAa op een basisniveau ontsloten werd.

Tot slot vierde het CVAa in 2013 zijn tiende verjaardag. In de reeks *10 jaar CVAa!*, een wekelijks item in de VAI-nieuwsbrief, blikten we terug op momenten, projecten en samenwerkingen van de voorbije tien jaar, waarbij we uitdrukkelijk onze vele partners wilden bedanken.

SD 1 Kennisopbouw over het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving en kennisverspreiding

OD 1.1 In kaart brengen van het roerend erfgoed van het ontwerp van de omgeving

Actie 1.1.1: Prospectie en registratie cultureel erfgoed

In 2013 lag de nadruk van het prospecterend onderzoek naar het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving bij het vormgevingserfgoed. De urgentie en noodzaak hiervan werden onderzocht in functie van het beleidsplan 2012-2016. Doelstelling is om in Odis (en Archiefbank Vlaanderen) zoveel mogelijk betrokken actoren en hun cultureel erfgoed te registreren en cultureel-erfgoed in nood te redden door overdracht naar erkende bewaarinstellingen.

Werkwijze: (1) de prioriteiten van het te zoeken cultureel erfgoed werden afgebakend door gesprekken met de belangrijkste onderzoekers van de naoorlogse periode. Er werd ook nauw overlegd met het Design museum Gent. Zowel een vertegenwoordiging van het museum als onderzoekers aan diverse universiteiten, maken deel uit van een stuurgroep voor het project. (2) Er werd een overeenkomst met Design Vlaanderen afgesloten, die mogelijk maakte dat het CVAa kan putten uit het (tot nu toe onontsloten) archief van Design Vlaanderen voor informatie over ontwerpers en bedrijven die actief waren sinds begin jaren 1970.

Resultaten:

- Van het archief van Design Vlaanderen (en voorgangers) werd een plaatsingslijst opgemaakt met het oog op het identificeren van de belangrijkste spelers (vormgevers, producenten, verenigingen,...).
- Het CVAa lanceerde via verschillende kanalen een oproep naar vormgevingserfgoed. Stads- en gemeentearchieven en erfgoedcellen werden via mail bevestigd. De oproep werd ook in de nieuwsbrief van het VAI opgenomen: <http://www.vai.be/nl/nieuwsbrief/nieuwsbrief-vai-architectuuractueel-304-november-2013>
- Ongeveer een derde van de belangrijkste andere publieke bewaarplaatsen (Rijksarchieven, musea,...) werd individueel (via plaatsbezoek) gescreend op vormgevingserfgoed. Deze screening wordt in 2014 verder gezet.
- Een enquête werd gericht aan de vormgevers die winnaar waren van de door Design Vlaanderen uitgereikte prijs Henry van de Velde Awards voor Loopbaan en Jong Talent tussen 1994 en 2013, met concrete vragen over hun archief (omvang, fysieke staat, inhoud, soorten dragers,...).
- Een drietal protagonisten/sleutelfiguren werd geselecteerd om in 2014 te interviewen, wat eveneens interessante info zal opleveren over vormgevers, bedrijven, instellingen, enz.
- Een tiental typecases werd geselecteerd die meer in detail werden opgevolgd, zoals het erfgoed van het meubelbedrijf Gavel in Gent, dat werd stopgezet in 2013. Het CVAa fotografeerde er in samenwerking met De Zwarte Doos het volledige machinepark.

Actie 1.1.2: Odis

Odis is het centrale registratie-instrument dat het CVAa systematisch gebruikt. In 2013 werden alle gegevens over het onderzoek naar vormgevingserfgoed in Odis ingevoerd (zie Actie 1.1.1 en OD 5.1), evenals de resultaten van het project 'Vijftig jaar wet op de stedenbouw' (zie OD 5.2).

Het CVAa verkreeg een sectorspecifieke toegang op Odis, waarbij de databankpagina op www.cvaa.be fungeert als portaal tot de specifieke set steekkaarten in Odis met betrekking tot het ontwerp van de omgeving. Op dit portaal zijn ook de logo's zichtbaar van de collectiebeherende instellingen van wie het CVAa het bezit beschreef in Odisrecords. Zo kan de sector het rijke cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving als groep en met een eigen profiel presenteren. Zie ook Actie 2.4.1 (nieuwe website) en het verder uitbouwen van een platform rond collectiebeherende instellingen (zie Actie 2.1.1).

Resultaten:

- Registratie van belangrijke actoren en hun erfgoed met betrekking tot vormgeving (500-tal records), vijftig jaar stedenbouw (100-tal records) en sociale huisvesting (500-tal records).
- Registratie van ca. 180 archiefbeschrijvingen van archieven van de Archives d'Architecture moderne (AAM). AAM is lid van het CVAa-overlegplatform collectiebeherende archiefinstellingen.
- Bij de lancering van de website www.cvaa.be (zie OD 4.4) werd de eigen interface naar Odis geïntegreerd op www.cvaa.be/databank.

OD 1.2 In kaart brengen van het immaterieel cultureel erfgoed (ICE) van het ontwerp van de omgeving**Actie 1.2.1: Borging: mondelinge geschiedenis en ICE**

- Binnen het project over het cultureel erfgoed rond stedenbouw werd ingezet op het borgen van immaterieel cultureel erfgoed. Figuren die de ontwikkeling van de naoorlogse stedenbouw en het hele proces van gewestplanning meemaakten, worden schaarser. Hun kennis biedt onmisbare inzichten in een heel proces en vormt een belangrijke aanvulling bij materiële bronnen (zie Actie 5.2.2).
- Naar aanleiding van een studiedag rond maquettes liet het CVAa drie korte films maken waarin de concrete praktijk van drie maquettebouwers gedocumenteerd wordt. (zie Actie 1.4.1)
- Het CVAa droeg in 2013 ook bij aan een projectaanvraag van de vzw *Ijzer en Vuur!*. Deze vzw heeft als doel de oude, bijna verloren gegane (kunst)ambachten waar metaal en vuur centraal staan (kunstsmeden, koperdrijven, zilversmeden ...) te bewaren en nieuw leven in te blazen, en het immaterieel en materieel erfgoed dat hiermee verbonden is levendig en actueel te houden. Het project werd goedgekeurd. Het CVAa engageert zich deze oude techniek bij architecten en ontwerpers beter bekend te maken.

Resultaten:

- 8 cases van ICE werden geregistreerd, in de vorm van gefilmde interviews, volgens de regels van mondelinge geschiedenis, duurzaam digitaal opgeslagen door het CVAa en toegankelijk voor onderzoekers op aanvraag (zie <http://www.cvaa.be/nl/artikel/oral-history-vijftig-jaar-wet-op-de-stedenbouw>)

Weergavestatistieken*:

Films	Weergaves
Herman Rosseau	3
Jef Van den Broeck	5
Louis Albrechts	7
Georges Allaert	5
Bob Cools	14
Karel Debaere en Bert Vanbelle	5

* De weergaves op het CVAa-youtubekanaal zijn hier niet mee opgenomen.

- Films met maquettebouwers in actie, duurzaam opgeslagen en ontsloten: <http://www.cvaa.be/nl/artikel/symposium-maquettes-bekijk-hier-de-films>

Weergavestatistieken*:

Films	Weergaves
Ney	89
Apis	47
Stijn de Vos	99

* De weergaves op het CVAa-youtubekanaal zijn hier niet mee opgenomen.

- Bijdrage van het CVAa aan de projectaanvraag van *Ijzer en vuur!* met het oog op het levend houden van smeedkunst en het bekend maken ervan in architectuurmiddens.

OD 1.3 Kennis opbouwen en delen over het digitaal cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving

Actie 1.3.1: Survey naar gebruik van software en bestandsformatie bij architectenbureaus

In 2012 werden de projectdossiers van drie architectuurbureaus intens onderzocht op het vlak van leesbaarheid en preservatie van CAD-bestanden. Het rapport dat hieruit voortkwam, werd in 2013 voorgelegd aan een stuurgroep. Volgens de aanbevelingen van de stuurgroep werd een nieuwe stap van het onderzoek voorbereid, met name een concreet hybride architectuurarchief voorbereiden voor *ingest* in een digitaal depot om zo vanuit de praktijk kennis op te doen over het archiveren en conserveren van deze archiefbestanden. Voor deze projectfase werden gesprekken opgestart met bewaarinstellingen die dergelijke archieven hebben en zelf willen investeren in digitale duurzaamheid. De projectfase zal van start gaan in 2014. Zoals bij vorige projectfases wordt ook voor dit aspect van onze werking nauw samengewerkt met Henk Vanstappen.

Resultaten:

- rapport over de resultaten van de *survey* is te downloaden via de website <http://www.cvaa.be/nl/artikel/projectfase-3-survey-naar-archiveringsformaten-voor-cad-bestanden>
- communicatie in de nieuwsbrief van het VAI <http://www.vai.be/nl/10-jaar-cvaa-architectuurarchieven-in-het-digitale-tijdperk>
- aanvulling adviespagina's op www.cvaa.be.
- communicatie over de survey op Informatie aan Zee (12 september) door Henk Vanstappen

Actie 1.3.2. Deelname aan de opencultuurdata.be

In 2013 zette PACKED vzw de bewustmakingscampagne opencultuurdata.be op. Bedoeling was om het culturele erfgoedveld bewust te maken van de mogelijkheden en hindernissen bij het gebruik van open data. Het CVAa nam deel aan de masterclass en het eindevent rond open cultuur data.

Resultaten:

- Een gedeelte van de Gebouwendatabank van het VAI werd als open data vrijgesteld voor hergebruik onder een CC0-licentie. (Zie <http://opencultuurdata.be/gebouwendatabank/>)

Actie 1.3.3: Deelname aan Vlaamse en internationale netwerken rond duurzaam digitaal erfgoedbeheer

Het CVAa is vertegenwoordigd in verschillende werkgroepen en overlegorganen om kennis over duurzaam digitaal erfgoedbeheer te genereren en te delen met verschillende erfgoedgemeenschappen. Het neemt hierin een actieve rol op.

Resultaten:

- vertegenwoordiging in het Platform Digitale Duurzaamheid
- deelname aan de Werkgroep Automatisering van de VVBAD
- doorgeven van ervaringen rond websitebeheer als gevalstudie voor CEST, de Cultureel Erfgoedstandaarden Toolbox <http://www.cvaa.be/nl/publicatie/gevalstudie-cest-cvaa-realisatie-van-een-nieuwe-website-en-cms-binnen-een-beperkt> <http://www.vai.be/nl/nieuwsbrief/nieuwsbrief-vai-architectuuractueel-292-september-2013>

OD 1.4 Kennis opbouwen en delen over het behoud en beheer van het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving

Actie 1.4.1: Maquettes

Gedurende zijn bestaan verzamelde het CVAa heel wat kennis en expertise over maquettes, een heel specifiek soort cultureel erfgoed met een belangrijk statuut wat het ontwerp van de omgeving betreft. Het CVAa greep de maquettetentoonstelling rond de Japanse architect Ishigami aan (voorjaar 2013 in deSingel) om de kennis te verdiepen en te verspreiden bij een breed publiek van erfgoedvormers, -onderzoekers en -beheerders. Tegelijk gold de studiedag als aftrap van de voorbereidingen voor een maquettetentoonstelling in het STAM, gepland in het najaar van 2014. Het CVAa maakt deel uit van de stuurgroep voor deze tentoonstelling, die in 2013 een aantal keer vergaderde.

Resultaten:

- Op 11 juni 2013 organiseerde het CVAa een studiedag over maquettes als cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving, met als sprekers een architect, een tentoonstellingsmaker en twee beheerders van archiefinstellingen. Het CVAa gaf ook opdracht tot drie filmpjes over drie types actieve maquettebouwers.
<http://www.cvaa.be/nl/artikel/symposium-maquettes-bekijk-hier-de-films>
- Het CVAa zocht de internationale expert Oliver Elser aan om te spreken op de studiedag, en beval hem ook aan om op te nemen aan de stuurgroep van de tentoonstelling van het STAM.
- De bevindingen van de studiedag werden gecommuniceerd via de nieuwsbrief van het VAI.
<http://www.vai.be/nl/nieuwsbrief/nieuwsbrief-vai-architectuuractueel-289-juni-2013>
- Delen van kennis over maquettecollecties op de stuurgroep van het STAM (16 januari 2013, 6 mei, 18 oktober, 19 december).
- Deelname aan de masterclass 3-D scanning and 3-D printing in conservation (29-31 oktober 2013) door Wim Lowet
- Dossier rond maquettes op de website, waarop de bevindingen van de studiedag en andere info over studiedagen, tentoonstellingen, publicaties, en materiële zorg gebundeld werd.
<http://www.cvaa.be/nl/project-maquettes>
- Specifieke adviespagina's rond zorg voor maquettes en 3d-printing op website:
<http://www.cvaa.be/nl/adviezen/maquettes>

Actie 1.4.2: CVAa bibliotheek

Het CVAa bouwt een naar omvang beperkte, maar naar inhoud zeer specifieke bibliotheek uit. Deze functioneert in de eerste plaats als werkbibliotheek voor het ontwikkelen van kennis en expertise bij de medewerkers, maar staat ook ter beschikking van derden die op zoek zijn naar informatie.

Resultaten:

- Aankoop van publicaties die relevant zijn voor het erfgoed van het ontwerp van de omgeving. In 2013 werd de bibliotheek vooral uitgebreid met publicaties rond stedenbouwgeschiedenis en vormgeving.
- Abonnementen op relevante periodieke publicaties.

Actie 1.4.3: Vormgevingserfgoed

Het onderzoek naar het cultureel erfgoed van vormgeving levert kennis op over de huidige bewaaromstandigheden ervan en de soorten archiefmateriaal waaruit het is samengesteld. Deze kennis is richtinggevend voor het behoud en beheer van dit cultureel erfgoed.

Resultaten:

- In 2013 werden de eerste prospecties gedaan die stof kunnen leveren voor een samenvattend rapport over de noden op het vlak van het behoud en beheer van cultureel erfgoed van vormgeving. Dit gebeurde via bezoeken bij een aantal beheerders, onder meer bij sectorfederatie voor meubels en textiel Fedustria, de vroegere conservator van het Museum voor Sierkunst

Adelbert Van de Walle, de bakelietverzameling van architect Ro Berteloot, meubelbedrijf Pierre Gavel en keramist Achiel Pauwels. Vooral de prospecties bij die drie laatste archiefvormers wijzen op de problematiek dat vormgevingsarchieven misschien wel vaker dan architectuurarchieven driedimensionale objecten bevatten (zoals prototypes, studies, of zelfs afgewerkte producten) waarvoor de vraag naar overdracht zich even goed stelt.

Actie 1.4.4: Architectuurtijdschriften

In het kader van het overleg met bibliothecarissen die architectuurtijdschriften beheren, kwamen aspecten van materiële zorg aan bod. Het CVAa bemiddelde ook regelmatig om afgedankte collecties bij bibliotheken te krijgen, zodat ze gaten in hun collecties konden opvullen, en deelde zelf de voorbije jaren meer dan 1500 nummers uit van zelf ontvangen collecties. Er werd ook financiering gevonden voor een digitaliseringsproject, dat onder meer gericht is op een duurzame bewaring van soms fragiele tijdschriftenreeksen. (zie Actie 2.1.2)

Resultaten:

- Urgente vragen i.v.m. behoud en beheer van architectuurtijdschriften werden beantwoord. Samen met de partners-bibliothecarissen werden de meest haalbare oplossingen gezocht.
- Projectplan voor digitalisering ingediend bij het Fonds Inbev Baillet Latour (Koning Boudewijn Stichting). Deze aanvraag werd gehonoreerd, en eind 2013 startte het CVAa met de materiaalvoorbereiding voor een drietal tijdschriften. Het project wordt uitgevoerd in 2014 en gecommuniceerd zodra de scanopdracht gegund is.

OD 1.5 Bevorderen van de doorstroom van kennis tussen het cultureel-erfgoedveld van het ontwerp van de omgeving en het onderzoeksveld

Actie 1.5.1 Begeleiding van stages archivistiek (vormgeving) en kunstwetenschappen

Het CVAa begeleidde in 2013 de stage (en thesis) archivistiek van studente Lieze Neyts, die in De Zwarte Doos op voorstel van het CVAa het archief van meubelbedrijf Van Den Berghe-Pauvers inventariseerde. CVAa diende ook twee voorstellen in voor stages bij Design Vlaanderen (de inventarisatie van het archief van Design Vlaanderen en het deel van het archief van Design Center dat bij Design Vlaanderen wordt bewaard. De voorstellen werden goedgekeurd door de opleiding Archivistiek en Erfgoedbeheer, maar niet gekozen door een student.

Het CVAa werd eveneens betrokken bij het stagevoorstel van De Zwarte Doos rond de archieven van het Design museum en hielp student Ruben De Mey, die dit onderwerp koos, eind 2013 op weg.

Het CVAa begeleidde ook drie stagiaires kunstwetenschappen. Bart Vanlerberghe (UGent) werkte over de archieven van sociale huisvestingsmaatschappijen, en hun registratie in Odis. Wiebke Barbier (UGent) registreerde voornamelijk stedenbouwkundigen in Odis, hielp met het tijdschriftenproject en bood ondersteuning bij de nieuwe website. Daarnaast werkte Liedewij Elsen (KULeuven) mee aan de verwerking van de interviews rond stedenbouw, en het aanvullen van de website. Ook zij maakte heel wat records in Odis aan. Zie ook Actie 2.1.4 Platform Onderwijs

Actie 1.5.2 Bijdrage aan publicatie 'Architectural History as [applied] science'

Als vervolg op het symposium met dezelfde naam in 2011 diende het CVAa met twee partners een aanvraag in voor publicatie bij de KADOC Editorial Board in maart 2013. Deze aanvraag werd goedgekeurd in april 2013. De editors vroegen vervolgens de tot artikel omgevormde presentatieteksten op bij de sprekers en bereidt de publicatie verder voor in 2014.

Actie 1.5.3 Presentatie aan doctoraatsstudenten

Als onderdeel van een methodologische seminarierreeks voor doctoraatsstudenten van het Departement Architectuur van de KU Leuven spraken medewerkers van het CVAa op 3 december 2013 over het belang van en de omgang met architectuurarchieven (in de brede betekenis). Ze legden

hen de kennis en instrumenten voor op www.cvaa.be die voor onderzoekers bruikbaar zijn, met nadruk op het pas afgeronde project rond cultureel erfgoed van stedenbouw.

Actie 1.5.4 Omkadering, hosting en inleiding boekpresentatie UA

Op 16 oktober 2013 vond in deSingel de boekpresentatie plaats van het boek *Van Academie tot Universiteit. 350 jaar architectuur in Antwerpen*. Bij de voorbereiding van dit boek in 2012 had het CVAa informatie doorgegeven over het eigen nog lopende project rond de Bronnengids architectuuronderwijs Vlaanderen. In 2013 volgde verdere adviesverlening, communicatie en hosting van de boekpresentatie.

Resultaten:

- Sofie De Caigny trad op als reviewer voor de publicatie
- Het boek werd op 16 oktober voorgesteld in deSingel in aanwezigheid van 90 personen (ingeschreven via www.cvaa.be), met inleiding van Sofie De Caigny.
- Koppeling van de boekvoorstelling aan tijdschriftenmarkt (zie Actie 2.1.2.)

Actie 1.5.5 Deelname doctoraatsjury VUB

Sofie De Caigny was lid van de doctoraatsjury van Anneke Gezyen die op 26 november 2013 haar proefschrift openbaar verdedigde aan de VUB over 'Culinaire vererfgoeding in Vlaanderen tussen 1945 en 2000. Een historisch-gastrolinguïstische analyse'.

SD 2 Organisatie en activering van de cultureel-erfgoedgemeenschap

OD 2.1 Platformfunctie

Actie 2.1.1: Platform collectiebeherende archiefinstellingen

In 2012 werd met verschillende partners van het platform van de collectiebeherende archiefinstellingen een gezamenlijk project opgestart, namelijk de inhaalslag in Odis. Het CVAa staat daarbij in voor de coördinatie van de invoer en het uniform verwerken van de gegevens in Odis. De partners behouden hun verantwoordelijkheid en auteurschap over de ter beschikking gestelde gegevens. Zo wordt er gewerkt aan een gezamenlijk portaal dat de zichtbaarheid van de sector verhoogt. Vooral het gegeven dat hiermee collecties die niet in een online toegankelijke databank zitten, publiek doorzoekbaar worden, is een enorme verbetering van de ontsluiting van het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving.

Resultaten:

- Bijeenkomst van het platform op 17 januari 2014
- Inhaalslag Odis, waarbij onder andere de belangrijke collectie van de Archives d'Architecture moderne, lid van ons overlegplatform, beschreven werd in Odis.
- Op basis de *tour d'horizon* van bewaarinstellingen en eventueel vormgevingserfgoed in hun collecties, nam het aantal records over vormgeving aanzienlijk toe.
- Lancering van portaal op de Odisdatabank via de nieuwe website CVAa op 11 juni 2013 (zie ook OD 4.4)

Actie 2.1.2: Platform bibliotheken

Sinds 2008 coördineert het CVAa het in kaart brengen van het precieze bezit van een aantal afgesloten architectuurtijdschriften bij architectuurbibliotheken. Dubbels werden geruild en nieuwe aanwinsten werden ingevoerd in Antilope om deze tijdschriftencollecties beter te ontsluiten.

In 2012 werd via een workshop een project over de digitalisering van architectuurtijdschriften voorbereid. In 2013 vond het CVAa op basis van die voorbereiding drie partners om een projectaanvraag in te dienen bij het Fonds Inbev Baillet Latour (Koning Boudewijn Stichting), de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience (hoofdaanvrager), de Universiteitsbibliotheek UGent en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. Deze aanvraag, ingediend in maart 2013, werd in het najaar gehonoreerd. Het CVAa startte na overleg

met de partners met de materiaalvoorbereiding voor drie tijdschriften en actualiseerde het in 2012 voorbereide lastenboek, met het oog op het opvragen van offertes in het voorjaar van 2014 en in de loop van 2014 met de eigenlijke digitalisering te kunnen beginnen.

Resultaten:

- Bijgewerkte aanwinsten van de architectuurbibliotheken.
- De door de jaren opgebouwde en verder verspreide stock van dubbels van architectuurtijdschriften werd in oktober 2013 definitief verdeeld onder liefhebbers via een tijdschriftenmarkt, onder andere gecommuniceerd via VAI-nieuwsbrief en CVAa-website:
<http://www.vai.be/nl/activiteit/het-cvaa-geeft-architectuurtijdschriften-weg>
<http://www.cvaa.be/nl/artikel/tijdschriftenmarkt-cvaa-groot-succes>
- Partnership afgesloten voor aanvraag digitalisering en externe projectsubsidie binnengehaald.
- Gedetailleerde materiaalvoorbereiding, lastenboek voor digitalisering en projectplan klaargemaakt.
- Sofie De Caigny is lid van het bestuur van het Overleg Kunstbibliotheken Vlaanderen, een sectiebestuur van de VVBAD. Overleg op 7 oktober 2013.

Actie 2.1.3: Platform onderwijs/onderzoek

Het CVAa presenteerde zijn werking en website tijdens een PhD-seminarie in het Departement Architectuur van de KU Leuven op 3 december 2013 (zie Actie 1.5.3). In het project Vijftig jaar wet op de stedenbouw werd nauw samengewerkt met stedenbouwkundig onderzoekers. Ze werden bevraagd in de gespreksronde en het CVAa engageerde vier onderzoekers voor de lezingenreeks in 2012 en vervolgens voor de publicatie in 2013. (zie ook OD 5.2) In samenwerking met de UA-Faculteit ontwerpwetenschappen werd de boekvoorstelling *Van Academie tot Universiteit. 350 jaar architectuur in Antwerpen* gecommuniceerd en gehost. (zie Actie 1.5.4). Daarnaast werden 5 stagiaires begeleid (zie Actie 1.5.1).

Resultaten:

- Bekendmaking resultaten van een recent project bij een specifieke doelgroep van onderzoekers in architectuur en stedenbouw.
- Publicatie van het boek en dvd *Bewegende landschappen. Over stedenbouw en film* in nauwe samenwerking met drie stedenbouwkundig onderzoekers verbonden aan verschillende Vlaamse universiteiten (UGent, VUB, KU Leuven).
- Adviesverlening, communicatie en hosting van boekpresentatie *Van Academie tot Universiteit. 350 jaar architectuur in Antwerpen*

Actie 2.1.4: Platform digitaal erfgoed

Het platform digitaal erfgoed fungeerde als eerste klankbord bij de presentatie van de onderzoeksresultaten van Fase 3. Deze bijeenkomst op 18 juni was richtinggevend voor een volgende stap, waarbij het CVAa in gesprek ging met mogelijke partners voor het daadwerkelijk voorbereiden van een digitaal archief voor ingest, als testcase. Dit project wordt in 2014 verder gezet.

Ondertussen zijn er belangrijke ontwikkelingen in de sector op het vlak van overleg rond digitaal erfgoed. Het CVAa probeert zoveel mogelijk actief betrokken te zijn bij de projecten en netwerken die worden opgezet. Daarnaast blijven we intensief samenwerken met experts in het veld, onder andere van PACKED.

Resultaten:

- Bijeenkomst Platform Digitaal Erfgoed op 18 juni 2013
- actieve deelname aan het Platform Digitale Duurzaamheid 15 maart 2013

Actie 2.1.5. Overkoepelende adviesraad organiseren

De overkoepelende adviesraad CVAa komt samen om te reflecteren over de stand van zaken van de projecten, de platforms en toekomstige CVAa-projecten (op korte en lange termijn) in functie van de noden van het veld.

Resultaten:

- Bijeenkomst adviesraad op 28 oktober 2013. Deze bijeenkomst, die gekoppeld werd aan een geleid bezoek van de tentoonstelling 'Henry van de Velde. Brieven van architecten', vond plaats in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel.

Actie 2.1.6: Adviesverlening

- Het CVAa beantwoordde in 2013 129 individuele adviesvragen. In een 50-tal webpagina's biedt het CVAa op www.cvaa.be een reeks aanbevelingen en zoektips aan. Meer uitgebreide ondersteuning werd geboden aan de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, met betrekking tot hun beeldarchief.
- Het CVAa nam ook deel aan het voorbereidende traject rond museumverbouwingen, gecoördineerd door FARO en i.s.m. de Vlaams Bouwmeester, overleg: 26 november en 10 december en kick-off in het Red Star Line Museum op 16 december.
- Het CVAa adviseert het MAS bij de voorbereiding van de tentoonstelling 'The Hungry City' en zetelt in het wetenschappelijk comité. Overlegmomenten: 8 maart, 28 augustus.
- Het CVAa zetelt zowel in de stuurgroep als de werkgroep van het project Erfgoedzorg in de kunstensector dat Packed trekt. Overlegmomenten: 5 september, 7 november).

Actie 2.1.7: Bijwonen van vormingen en studiedagen

- 12 maart 2013: Algemene ledenvergadering VVBAD (Wim Lowet)
- 15 maart 2013: Platform digitale duurzaamheid (Wim Lowet)
- 22 maart 2013: Woonforum VMSW (Sofie De Caigny)
- 26 maart 2013: VVBAD-studiedag: Digitaal archief en auteursrechten (Wim Lowet)
- 15 april 2013: AHD-VVBAD vergadering (Wim Lowet)
- 14 mei 2013: Studienamiddag Digitaal archief & Privacy (Wim Lowet)
- 21 mei 2013 & 28 mei 2013: Masterclass Open Cultuurdata (Wim Lowet)
- 28 mei 2013: Presentatie inventaris archief Maarten Van Severen (Eva Van Regenmortel, Ellen Van Impe)
- 29 mei 2013: Tournée Générale van FARO (Wim Lowet en Ellen Van Impe)
- 14 juni 2013: Invoedersfeest ODIS (Wim Lowet)
- 15 juli 2013: VVBAD werkgroep privaatrechterlijk archief (Wim Lowet)
- 10 september 2013: opleiding ODIS 2 (Eva Van Regenmortel)
- 27 september 2013: opleiding ODIS 2 (Els De Schutter)
- 12 oktober 2013: Avond van de Architectuur (Sofie De Caigny)
- 13 oktober 2013: Dag van de Architectuur (Sofie De Caigny, Wim Lowet, Eva Van Regenmortel, Ellen Van Impe)
- 29 oktober – 31 oktober 2013: Masterclass 3d-scanning & -printing (Wim Lowet)
- 4 nov-18 nov-25 nov-2 dec-9 dec-16 dec 2013: Erfgoed in goede handen, opleidingsreeks over depotbeheer (Wim Lowet)
- 12 november 2013: VVBAD werkgroep Archief & Automatisering (Wim Lowet)
- 5 december 2013: Colloquium Innovatieagenda Archieven 2020 (Wim Lowet)
- 7 december 2013: Ontmoetingsdag van ETWIE, Mechelen (Wim Lowet)
- 14 december 2013: Eindevent voor Open Cultuur Data (Wim Lowet)

Actie 2.1.7: Publicaties en lezingen

Het CVAa verzorgde verschillende publicaties en presentaties over het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving.

Publicaties

- Wim Lowet en Annelies Nevejans, 'CVAa: Realisatie van een nieuwe website en CMS binnen een beperkt tijdsbestek', online gevalstudie CEST, <http://www.cvaa.be/nl/publicatie/gevalstudie-cest-cvaa-realisatie-van-een-nieuwe-website-en-cms-binnen-een-beperkt>

- Sofie De Caigny en Ellen Van Impe (eds.), *Bewegende landschappen. Over stedenbouw en film*, VAI/CVAa, Antwerpen, 2013.
- Ellen Van Impe en Luc Verpoest, *Henry van de Velde. Brieven van architecten. Bezoekersgids*, Brussel, 2013.
- Ellen Van Impe en Luc Verpoest, 'Henry van de Velde, architect en briefschrijver', in: *e-Science Connection*, nr. 8, oktober 2013.
- Ellen Van Impe, 'Architectuurscholen en hun cultureel erfgoed', in: *META*, jg. 89, 2013, nr. 5, pp. 32-34.
- Pagina 'Uitzicht' gewijd aan de reeks 10 jaar CVAa!, in: *META*, jg. 89, 2013, nr. 5, p. 48.

Presentaties

- Wim Lowet, 'Databank Architectuurarchieven. De ontwikkeling van een online instrument voor de centrale ontsluiting van architectuur- en vormgevingserfgoed', op Informatie aan zee, Oostende, 13 september 2013.
- Ellen Van Impe, 'Brugge door de ogen van negentiende-eeuwse architectuurhistorici', op Open Monumentendag Brugge, 7 en 8 september 2013.
- Sofie De Caigny, Deelname aan Rondetafel op Launch event Odis-2 in Vlaams Parlement, Brussel, 29 november 2013
- Sofie De Caigny, Inleidende lezing, op 'Debat Scheidsrechters of spelbrekers? Hedendaagse architectuur en erfgoedzorg', Hasselt, 12 december 2013.

OD 2.2 Internationaal netwerk opbouwen en internationale expertise-uitwisseling

Actie 2.3.1: Internationale verankering netwerk

Het CVAa is vertegenwoordigd in de internationale erfgoedgemeenschap van het ontwerp van de omgeving.

Resultaten:

- CVAa was in 2013 lid van ICA/international Council of Archives (Section Architectural Records), EAHN (European Architectural History Network), SAH (Society of Architectural Historians, Docomomo, ICAM (International Confederation of Architectural Museums).

Actie 2.3.2: Actieve verantwoordelijkheid opnemen in internationale netwerken

Het CVAa neemt een actieve rol op in bepaalde internationale netwerken.

Resultaten:

- Voor de studiedag rond maquettes werd Oliver Elser van het Deutsches Architekturmuseum Frankfurt (en lid van ICAM) uitgenodigd als keynote speaker. Het CVAa introduceerde hem ook in de stuurgroep voor de maquettetentoonstelling in het STAM.
- Er is een internationale vertegenwoordiger in de adviesraad.
- Het CVAa vulde de nieuwe website in 2013 aan met Engelstalige pagina's (zie ook Actie 2.4.1).

Actie 2.3.3: Betrokkenheid stimuleren van cultureel-erfgoedgemeenschappen bij internationaal netwerk

Via de nieuwsbrief van het VAI en de CVAa-website communiceert het CVAa breed naar de verschillende erfgoedgemeenschappen. Daarnaast vormen ook de verschillende platforms en de adviesraad momenten om de erfgoedgemeenschappen te betrekken op de internationale netwerken. Het CVAa moedigt partners aan om actief deel te nemen aan de internationale netwerken.

Resultaten:

- Nieuwsberichten over internationale netwerken in VAI-nieuwsbrief
- Communicatie van internationale call for papers, congressen en tentoonstellingen (via EAHN- en ICAM-contacten) via de VAI-nieuwsbrief en CVAa-website, bijvoorbeeld:
  - Call for Papers / Italy and the Nordic Architects
<http://www.vai.be/nl/nieuwsbrief/nieuwsbrief-vai-architectuuractueel-277-maart-2013>
  - Call for Papers / Derde congres EAHN 2014 in Turijn
<http://www.vai.be/nl/nieuwsbrief/nieuwsbrief-vai-architectuuractueel-286-mei-2013>
  - European Architecture Beyond Europe. Call for Short-Term Scientific Missions (STSM)
<http://www.vai.be/nl/nieuwsbrief/nieuwsbrief-vai-architectuuractueel-276-maart-2013>
  - Leesmarathon / Ri-leggere Giancarlo De Carlo - Re-reading Giancarlo De Carlo
<http://www.vai.be/nl/nieuwsbrief/nieuwsbrief-vai-architectuuractueel-303-november-2013>
  - Expo / Model as Ruin. The Oslo Architecture Exhibition 31/13
<http://www.vai.be/nl/nieuwsbrief/nieuwsbrief-vai-architectuuractueel-304-november-2013>
- Communicatie over internationale netwerken in platforms en adviesraad
- Aanmoediging aan specifieke partners om actief deel te nemen aan activiteiten van internationale netwerken
- Internationale dimensie van de studiedag over maquettes bevorderde de uitwisseling tussen de erfgoedgemeenschappen en internationale onderzoekers, organisaties en netwerken (zie OD 1.4.1)

SD 3 Toekomstscenario uitwerken

OD 3.1 Acquisitieprofiel uitwerken

Actie 3.1.1: Acquisitieprofiel uittekenen voor het cultureel erfgoed van vormgeving

Het CVAa zet in 2013 en 2014 in op het cultureel erfgoed van (hoofdzakelijk maar niet uitsluitend) naoorlogse vormgeving. Het acquisitieprofiel richt zich naar deze deelsector van het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving. In voorbereiding hiervan werd een samenwerking aangegaan met Design Vlaanderen, dat sinds de jaren 1970 een belangrijke documentaire en archivalische collectie rond vormgeving in Vlaanderen opbouwde. Op basis van dit materiaal zal een eerste landschapstekening van dit veld worden gemaakt, waarvoor in 2013 de eerste grondslagen gelegd werden (identificeren van belangrijke actoren op basis van literatuur en gesprekken met onderzoekers, de basisordening van het archief van Design Vlaanderen zodat in 2014 steekproeven kunnen worden gedaan, het opsporen en bezoeken van publieke en private collecties). zie Actie 1.1.1

Resultaten:

- Neerslag van gesprekken met protagonisten en experts
- Eerste overzicht van waar vormgevingserfgoed in Vlaamse en Belgische collecties wordt bewaard, verwerkt in ODIS
- Partnership met Design Vlaanderen
- Basisontsluiting van het archief van Design Vlaanderen die in 2014 mee de aanzet kan vormen i.v.m. een canon voor design in Vlaanderen
- Enquête verstuurd naar winnaars van de Henry van de Velde Awards voor Loopbaan en Jong Talent 1994-2013
- Voorbereidende gesprekken voor opnemen van interviews met een drietal intermediaire figuren
- Prospectie bij privébewaarders van vormgevingserfgoed (zie OD 3.2)

OD 3.2 Prospectie en overdrachten

In 2013 ging het CVAa zowel actief als op verzoek van archiefvormers of erfgenamen op prospectiebezoek om de omvang, de staat en de inhoud van het archief goed te kunnen inschatten. Vervolgens werd, in overleg met de archiefvormer, gezocht naar een definitieve bestemming, bij voorkeur een publieke bewaarinstelling. In 2013 lag de focus op cultureel erfgoed van vormgeving, zie Actie 1.1.1 en Actie 3.1.1 en OD 5.1.

Resultaten:

- Het CVAa deed prospectie en/of zocht naar een geschikte bewaarinstelling voor de archieven van Armand en Herman Blondeel, Dan Craet en Lucien De Roeck. Het bezocht ook de collectie maquettes van Gilbert Decouvreur en sprak met ontwerpster en galeriehoudster Sofie Lachaert, waarvoor de vraag naar een andere bewaarplaats van de collectie zich niet meteen stelde.
- Het CVAa deed i.s.m. specialist Mario Baeck ook prospectie bij twee tegelbedrijven (Impermo in Sint-Truiden en Boudolf in Gistel) n.a.v. de tentoonstelling *Gevloerd en betegeld*. De Belgische tegelindustrie van art nouveau tot de *seventies*, die liep in het MIAT. Acht andere bedrijven werden via mail aangeschreven en gewezen op het belang van hun archief.
- Het CVAa bracht bezoeken aan bewaarders van private cultureel-erfgoedgehelen, adviseerde hen en bracht hen in contact met publieke bewaarinstellingen, voornamelijk binnen de projecten stedenbouw en vormgeving. Deze privébewaarders voorzien doorgaans een overdracht op termijn maar waren niet altijd op de hoogte van mogelijkheden en bewaarinstellingen (Marcel Smets, Herman Baeyens, Evert Lagrou, RING partners, Omgeving, Werner Stalmans, Achiel Pauwels, Ro Berteloot (specifiek voor zijn bakelietverzameling)).

- Er werd een aantal private cultureel-erfgoedgehelen naar publiek toegankelijke instellingen overgedragen. Zo verhuisde het archief Raphaël Verwilghen na bemiddeling van het CVAa naar het Universiteitsarchief KU Leuven, waar het beter toegankelijk zal zijn dan op de vorige bewaarplaats.
- Het CVAa begeleidde ook de overdracht van het archief van architect Ro Berteloot, waarvan de bestemming eerder al was geregeld tussen de erfgenamen en bewaarinstelling De Zwarte Doos
- De overdrachten werden geregistreerd in Odis (en Archiefbank Vlaanderen)

OD 3.3 Samenwerking APA (Architectuurarchief Provincie Antwerpen)

Actie 3.3.1: Overleg met APA

Ook in 2013 was er regelmatig overleg met de medewerkers van het APA en tussen de leidinggevenden van APA en VAI. Hierop worden mogelijke archiefoverdrachten en gezamenlijke projecten besproken en geëvalueerd. In 2013 lag in het overleg de nadruk op digitale architectuurarchieven en werden de resultaten van de onderzoeken en stappen die beide instellingen in het verleden hebben genomen, samen gelegd. Voor een studiedag rond de Antwerpse jaren van Henry van de Velde nodigde het CVAa APA uit als medeorganisator. CVAa nodigde APA ook uit als spreker op de studiedag rond maquettes.

Resultaten:

- organisatie van overlegmomenten tussen CVAa en APA op 16 januari, 17 april, 5 juni, 19 juni, 11 september 2013
- voorbereidende gesprekken gezamenlijk traject rond digitale architectuurarchieven
- samenwerking aan studiedag Henry van de Velde, de vroege jaren, Letterenhuis Antwerpen, 5 december 2013

OD 3.4 Depotproblematiek: zoektocht naar een duurzame oplossing

Aangezien er geen centraal depot is voor architectuurarchieven in Vlaanderen, zoekt het CVAa steeds naar de beste ad hoc oplossing bij concrete overdrachten. Het streeft daarbij naar duurzame samenwerkingen met verschillende depots, verspreid over Vlaanderen, om zoveel mogelijk thematische en regionale concentraties te bewerkstelligen. Toch is het niet steeds mogelijk op de vaak urgente vragen van archiefvormers onmiddellijk een antwoord te bieden. Daarom heeft het CVAa behoefte aan een nooddepot.

Actie 3.4.1: Duurzame samenwerking met diverse bewaarinstellingen

Volgende bewaarinstellingen hebben in het verleden architectuurarchieven opgenomen en zijn dus eerste aanspreekpunt in het kader van de concentratievorming binnen de bewaarinstellingen: het Provinciaal Archief West-Vlaanderen, het Stadsarchief Gent/De Zwarte Doos, het Algemeen Rijksarchief en de Rijksarchieven in de Provinciën, het KADOC-KU Leuven, het Architectuurarchief van de Provincie Antwerpen (APA). Ook in 2013 werd overleg gepleegd met deze en andere instellingen naar aanleiding van vragen die het CVAa kreeg.

Resultaten:

- Het CVAa werkte met diverse instellingen samen in functie van mogelijke overdrachten:
  - RING partners in contact gebracht met APA
  - Baeyens en Lagrou in contact gebracht met KADOC-KU Leuven
  - Marcel Smets in contact gebracht met Universiteitsarchief KU Leuven
  - Overdracht archief Verwilghen naar Universiteitsarchief KU Leuven
  - Het bureau Omgeving werd geïnformeerd over mogelijke toekomstige bewaarplaatsen.
  - Overleg met Design museum Gent en Stadsarchief Gent/De Zwarte Doos in functie van een mogelijke 'ontzameling' en overdracht van archieven die nu in het museum bewaard worden.

Actie 3.4.2: Nooddepot

Sinds 2011 was er een overeenkomst tussen APA en CVAa dat de depots van het APA, onder specifieke voorwaarden, als nooddepot dienst kunnen doen voor architectuurarchieven in Vlaanderen. Het CVAa maakt in principe zo weinig mogelijk gebruik van dit nooddepot (elke verhuis is een gevaar voor het archief). De afspraken met APA zijn in 2013 tijdelijk opgeschort, omdat hun depotruimte gereduceerd is door de verhuis van de provinciearchieven, die ze tijdens de verbouwing van het Provinciehuis moeten onderbrengen. Meer depotruimte zou in principe in 2015 moeten vrijkomen, waarna het gesprek opnieuw opgenomen kan worden.

Het CVAa zocht in 2013 naar een nooddepot voor objecten gezien de verbreding van zijn werking van archieven naar cultureel erfgoed. Het depot van APA komt hiervoor niet in aanmerking.

Resultaten:

- Het CVAa maakte afspraken met erfgoeddepots om af te toetsen of zij als nooddepot voor objecten willen optreden.
- Het CVAa betrok de provinciale depotwerking bij de studiedag rond maquettes op 11 juni via uitnodiging Jürgen Vanhoutte (depotbeleid Provincie Vlaams-Brabant) als moderator.

http://www.cvaa.be/sites/default/files/activiteiten/bijlagen/nl_maquettes_programma_20130513.pdf

Actie 3.4.3: Vliegende archivaris

Veel bewaarinstelling kampen met achterstand inzake ontsluiting van hun collecties. Het CVAa heeft de voorbije jaren vruchtbaar samen gewerkt met diverse instellingen voor overdrachten, maar er wordt steeds meer geijverd vanuit de bewaarinstellingen dat de archieven en erfgoedcollecties die ze opnemen, op een minimaal niveau ontsloten en toegankelijk zijn. Na een testcase voor een vliegende archivaris in het Stadsarchief Gent in 2012 werden bijkomende acties ondernomen in 2013. Het CVAa bouwt met dergelijke acties zelf expertise op inzake archivering van cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving. Bovendien groeit daarmee de samenwerking met bewaarinstellingen en erfgoedgemeenschappen.

Resultaten:

- Het CVAa zorgde voor de ontsluiting op basisniveau van het archief van Design Vlaanderen door middel van een plaatsingslijst (samenwerking in kader van geïntegreerd project rond vormgevingserfgoed).
- Het CVAa is betrokken bij de voorbereiding van een 'ontzamelingsactie' van het Design museum Gent en zoekt actief mee naar bewaarplaatsen waar de mogelijk af te stoten archieven en tijdschriftcollecties terecht kunnen.
- Op vraag van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) bood het CVAa ondersteuning bij het opmaken van een eenvoudig inventarisatiesysteem voor de foto's en dia's uit de collectie van de VMSW. Het CVAa deed ook aanbevelingen naar materiële zorg en begeleidde een jobstudent bij de invoer en beknopte beschrijving van het beeldmateriaal. Het CVAa coördineerde ook het overleg met Onroerend Erfgoed, dat in opdracht van de VMSW een screening naar erfgoedwaarde van sociale woonwijken uitvoert en in functie daarvan een deel van het beeldmateriaal digitaliseerde. Een stagiair bij het CVAa maakte in het kader van deze samenwerking Odisrecords op van sociale huisvestingsmaatschappijen.
- Het CVAa begeleidde in 2013 de stage (en thesis) archivistiek van studente Lieze Neyts, die in De Zwarte Doos op voorstel van het CVAa het archief van meubelbedrijf Van Den Berghe-Pauvers inventariseerde.
- Het CVAa werd eveneens betrokken bij het stagevoorstel van De Zwarte Doos rond de archieven van het Design museum en hielp student Ruben De Mey, die dit onderwerp koos, eind 2013 op weg.

SD 4 Bewustzijn vergroten voor het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving

OD 4.1 Erfgoedvormers en erfgenamen bewust maken

Actie 4.1.1: Erfgoedvormers en hun erfgenamen van vormgevingserfgoed

Via diverse fora (o.a. Design Vlaanderen, Design museum Gent, nieuwsbrieven en websites VAI en CVAa, ...) werden vormgevers en hun erfgenamen aangesproken op het belang van hun erfgoed. Daarnaast worden de protagonisten in dit veld actief benaderd, zie Actie 1.1.1 en Actie 3.1.1

Resultaten:

- aanwezigheid op fora van vormgevers i.f.v. responsabilisering rond het cultureel erfgoed
- plaatsbezoeken aan privéarchieven en ateliers
- gezamenlijk bezoek aan het archief van architect Paul Gavel in De Zwarte Doos met zoon en dochter Gavel
- directe communicatie met protagonisten over hun cultureel erfgoed, via een oproep op diverse fora en een enquête bij de winnaars van de Henry van de Velde Awards voor Loopbaan en Jong Talent 1994-2014.
- www.cvaa.be/nl/artikel/cvaa-zoekt-vormgevingserfgoed

Actie 4.1.2: Studiedag maquettes

De studiedag rond maquettes richtte zich niet alleen naar cultureel-erfgoedprofessionals, maar ook naar de cultureel-erfgoedvormers. Daarmee werd de dag een belangrijk moment van kennisdeling en sensibilisering over het belang van maquettes tussen cultureel-erfgoedvormers en cultureel-erfgoedbeheerders.

Resultaten:

- Het programma van de studiedag bood ruimte aan ontwerpers die maquettes gebruiken, tentoonstellingsmakers en beheerders van maquettecollecties, en producenten van maquettes.
- De studiedag werd breed gecommuniceerd op fora en websites, waaronder:
  - o 'Maquettes: Symposium (11/06)', in: *ICOM Vlaanderen nieuwsbrief*, juni 2013.
  - o 'Maquettes Symposium 2013', op: www.architecture.be
  - o 'Symposium over maquettes op 11 juni 2013', op: www.bouwenwonen.be
  - o 'Symposium maquettes', op: www.herita.be
  - o 'Symposium maquettes', op: www.docomomo.be
  - o 'Restauratie nieuws. Symposium Maquettes 11 juni 2013', op: website Restauratieloket
  - o 'Maquettes. Dinsdag 11 juni 2013', op: www.stam.be
  - o 'Studiedag maquettes en lancering nieuwe website CVAa', op: www.faronet.be

OD 4.2 Niet in architectuur- of vormgevingserfgoed gespecialiseerde bewaarinstellingen bewustmaken van het belang van het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving

Actie 4.2.1: Overleg en samenwerkingen met niet in architectuur- of vormgevingserfgoed gespecialiseerde bewaarinstellingen voor cultureel erfgoedcollecties en objecten

Zie Actie 2.1.1 en 2.1.2 en 3.4.1.

Actie 4.2.3: Studiedag maquettes

Veel collectiebeherende archiefinstellingen zijn niet uitgerust om diverse soorten objecten te bewaren. Vooral maquettes, die zelf meestal zijn samengesteld uit diverse materialen en lijmen, zijn hierdoor kwetsbare elementen van vormgevings- en architectuurarchieven. Er is nood aan sensibilisering bij de collectiebeherende instellingen over de intrinsieke waarde van maquettes en het feit dat zij een wezenlijk

onderdeel uitmaken van het archief van architecten en vormgevers. Op de studiedag kreeg dit aspect aandacht in lezingen van het STAM (Stadsmuseum Gent) en van de Maarten Van Severen Foundation, twee erfgoedinstellingen die niet in architectuurarchieven gespecialiseerd zijn maar wel met maquettes geconfronteerd worden.

Resultaten:

- Belang van maquettes als essentieel onderdeel van een vormgevings- of architectuurarchief komt aan bod. De plaats van deze objecten in het archief en hun toekomstige bewaring vormt onderdeel van een debat.

OD 4.3 Publiekprojecten uitwerken in functie van brede sensibilisering

Actie 4.3.1: Studiedag maquettes

De studiedag rond maquettes werd gekoppeld aan de tentoonstelling van Junya Ishigami waarin maquettes een cruciale plaats innamen. Daarmee werd de studiedag ook opgenomen in de brede communicatie van deSingel en het VAi over de tentoonstelling, waarmee automatisch een breed publiek werd bereikt. Inhoudelijk was de studiedag toegankelijk voor een niet gespecialiseerd of erfgoedprofessioneel publiek doordat de dag concrete tastbare voorwerpen en cases voorstelde.

Resultaten:

- Erfgoedprofessionals, architecten/vormgevers, studenten, maquettebouwers en niet-professionelen waren aanwezig op de studiedag.
- 72 betalende inschrijvingen (voor de vergoeding van de lunch) + sprekers

Actie 4.3.2: Project Henry van de Velde

In het kader van de viering van de 150ste geboortedag van Henry van de Velde organiseerde het CVAa een tentoonstelling samen met de Koninklijke Bibliotheek Albertina en prof. em. Luc Verpoest over de tweede Belgische periode van Van de Velde, aan de hand van zijn briefwisseling. Daarmee werd een architectuurarchief op internationaal niveau gevaloriseerd, met name het archief Van de Velde bewaard in de KBR, naast het archief Raphaël Verwilghen, bewaard door de KU Leuven. Het CVAa schreef zich met dit project in in het overkoepelende project van het Van de Velde-jaar, maakte afspraken en ging samenwerkingen aan.

Resultaten:

- Op de geboortedag van Van de Velde (3 april) werd een klein publieksevenement opgezet in Antwerpen, dat de nodige persaandacht kreeg en de aftrap vormde voor Belgische Van de Velde-herdenkingen, er waren ca. 100 aanwezigen.
- Een subsidiedossier bij de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel werd gehonoreerd in juli 2013. Deze subsidie werd besteed aan tentoonstellingspanelen, vergoeding voor co-curator, een banner aan de buitengevel van de KBR en de Engelse vertaling van de bezoekersgids.
- De tentoonstelling vond plaats in de KBR van 25 september tot 30 november 2013. Meer dan 1300 bezoekers werden geteld en een 25-tal groepen kreeg een rondleiding.
- Een uitgebreide kalender met activiteiten rond 150 jaar Henry van de Velde werd up to date gehouden op www.vai.be en www.cvaa.be en een aparte url www.henryvandevelde2013.be werd aangemaakt.
- Een uitgebreide bezoekersgids werd gratis aangeboden aan de bezoekers. De digitale versie in 3 talen is nog steeds downloadbaar:
  - o NL https://www.dropbox.com/s/uyubvn85om1f6dn/NlWeb_DefversieBezoekersgids20130918.pdf
  - o FR <http://www.kbr.be/actualites/expos/dossiers/vandevelde/guideVisiteurs.pdf>
  - o EN http://www.vai.be/sites/default/files/bijlagen/activiteiten/enweb_bezoekersgidswebsite20130920.pdf
- In samenwerking met het Letterenhuis werd op 5 december 2013 een studienamiddag rond de vroege Henry van de Velde georganiseerd, met ca. 100 bezoekers.
www.cvaa.be/nl/activiteit/studiedag-henry-van-de-velde-de-vroege-jaren

Actie 4.3.3: Expo 150 jaar sociaal wonen voor VMSW

Het CVAa was in 2012 aangezocht door de VMSW om een flexibele tentoonstelling te maken over de geschiedenis van het sociaal wonen in België/Vlaanderen. De tentoonstelling werd in 2013 samengesteld in 20 panelen die deze geschiedenis belichten. De tentoonstellingspanelen werden opgesteld op het 'Woonforum' (22 maart 2013), waarop alle leden van koepelorganisatie VMSW aanwezig waren. Een verkleinde versie van de panelen is ook opgesteld in de kantoren van de VMSW in Brussel en een afgeleide versie wordt via de website van de VMSW aan lokale huisvestingsmaatschappijen ter beschikking gesteld (<http://www.vmsw.be/nl/algemeen/publicaties/tentoonstelling-geschiedenis>).

Resultaten:

- Expo over de geschiedenis van het sociaal wonen in België/Vlaanderen
- Lokale huisvestingsmaatschappijen worden aangesproken op en bewust gemaakt van de erfgoedwaarde van hun archief

Actie 4.3.6: 10 jaar CVAa!

In 2003 werd het CVAa opgericht. Om het jubileum te vieren, werd er in elke aflevering van de VAI-nieuwsbrief een item '10 jaar CVAa' meegestuurd. Op die manier werden wekelijks momenten van tien jaar werk in de kijker gezet: bijzondere stukken uit opgespoorde archieven die een veilig onderkomen vonden, tentoonstellingen en projecten, de vele partners met wie het CVAa samenwerkte. Dit project bood de gelegenheid om de verschillende partners waarmee het CVAa samenwerkte, in de bloemetjes te zetten, de banden nog eens aan te halen en bij deze partners nog eens te informeren naar het overgedragen archief of de resultaten van een samenwerking.

Resultaten:

- Wekelijks nieuwsbericht '10 jaar CVAa!' in de VAI-nieuwsbrief
- Projectpagina op website: <http://www.cvaa.be/nl/project/project-10-jaar-cvaa>
- Vernieuwde contacten met partners van de voorbije 10 jaar werking.
- Afsluitende receptie na studiedag maquettes en lancering nieuwe website op 11 juni 2013, waarbij partners van vroegere samenwerkingen en oud-medewerkers werden uitgenodigd.

Actie 4.3.7: Leeszaal Kunstcampus

De Artesis Plantijn Hogeschool, afdeling Koninklijk Conservatorium, deSingel en het VAI hebben een samenwerking rond de leeszaal van de kunstencampus opgezet die sinds het voorjaar 2013 publiek toegankelijk is. Daarmee wordt de architectuurbibliotheek die het VAI gedurende zijn bestaan heeft opgebouwd, publiek toegankelijk. Het CVAa volgde dit project op voor het VAI, onder andere door het aanleveren van materiaal voor de vitrine en het evenementenrek in de Leeszaal Kunstcampus. Deze vitrine en evenementenrek worden tijdelijk gevuld met materiaal dat verband houdt met de activiteiten van VAI en CVAa en de architectuurprogrammatie in deSingel, zodat bezoekers van deze tentoonstellingen of lezingen verdiepende literatuur kunnen vinden bij hun bezoek aan deSingel.

Resultaten:

- Invoer van boeken van het VAI in Anet
- Toegankelijkheid van de collectie via de Leeszaal Kunstcampus
- Vitrine/boeken evenementenrek rond Henry van de Velde en tentoonstellingen van het Vlaams Architectuurinstituut

Actie 4.3.8: Aanwezigheid in de pers**Project vijftig jaar wet op de stedenbouw**

- 'Bewegende landschappen. Over stedenbouw en film. Boekvoorstelling, dvd en erfgoedproject', op: www.faronet.be
- 'Voorstelling van nieuwe publicatie: Bewegende landschappen', op: <http://cara.ulb.ac.be/web/>
- 'Boekvoorstelling: Bewegende landschappen. Over stedenbouw en film', op: www.herita.be/algemeen/kalender
- 'Bewegende landschappen. Over film en stedenbouw', in: *nieuwsbrief VRP* www.vrp.be
- 'De toekomst van het landschap', in: *Weekend Knack*, 2 oktober 2013, p. 20.

Project Henry van de Velde

- 'Henry van de Velde. Brieven van architecten', in: *M&L Binnenkrant*, nr. 178 (*M&L* 32/3, mei-juni 2013), p. 14-15.
- 'Henry van de Veldejaar', in: *Interbellum*, jg. 33, nr. 3 (mei-juni 2013), p. 4.
- 'De treinstellen van Henry van de Velde', in: *Interbellum*, jg. 33, nr. 5 (nov-dec 2013), p. 13 en agenda p. 16.
- Dbw, 'Architect Henry van de Velde gehuldigd', in: *Het Nieuwsblad*, 04/04/2013, p. 23.
- 'L'Allemagne fête Henry van de Velde', in: *Metro*, 5/04/2013.
- 'Hoera Henri', in: *De Morgen DM Magazine*, nr. 102, 7/09/2013. Demeulemeester, Thijs, 'Belgische Modernist', in: *Trends*, 12/09/2013, p. 116.
- Dubois, Marc, 'De lijn van Van de Velde', in: *Tertio*, 20 november 2013, p. 11.
- Bellon, Michaël, 'Ondertekend, Henry van de Velde', in: *Brussel Deze Week*, nr. 1397 (10/10/2013), p. 23.
- 'Henry van de Velde', in: *Het Spoor*, oktober 2013, p. 9.
- 'Het verdriet van Henry', in: *Gazet van Antwerpen*, 5/10/2013, p. 30.
- Gribaumont, Gwennaëlle, 'Le culte de la beauté... fonctionnelle!', in: *Le Vif l'Express*, 11/10/2013, p. 78.
- 'Henry van de Velde. Brieven van architecten', in: *Ruimte*, jg. 5, nr. 19 (2013), p. 7.
- Martin, Thomas, 'Het jaar van VdV', in: *A+*, nr. 243 (2013), p. 20.
- 'Studiemiddag Henry van de Velde op 5 december 2013', in: *Studiecentrum Vlaamse Muziek. Nieuwsbrief*, nr. 129, november 2013.

Radio

- Eén/Canvas/Radio 1/Radio 2/Klara – korte vermeldingen fanfare in journaals 16-20u, 3/04/2013
- Radio 1 – 150 jaar Van de Velde, programma Joos, 3/04/2013 (Luc Verpoest)
- Urgent – Van de Velde-uitzending, programma Spoetnik, 3/04/2013 (Ellen Van Impe)
- Klara – Van de Velde-uitzending van in Jubelpark, programma Happy Hour, 13/09/2013 (Ellen Van Impe)
- FMBrussel – Van de Velde-special, programma King Kong, 24/10/2013 (Luc Verpoest en Ellen Van Impe)

Websites

- www.cobra.be ('Max Ackerman en Henry van de Velde', 10/01/2013)
- www.cobra.be ('Architectuurprofessor Luc Verpoest over Henry van de Velde', 04/04/2013)
- www.cobra.be ('150 jaar Henry van de Velde', 05/04/2013)
- www.cobra.be/cm/cobra/nog/nog-architectuur/130926-sa-henryvandevelde_brieven (26/09/2013)
- www.erfgoedcelbrussel.be/news (31/10/2013)
- www.eahn.org (mailing 18/10/2013)
- www.sint-agatha-berchem.bibliotheek.be/agenda (via Uit in Vlaanderen)
- www.presscenter.org/nl/print/76435 (Residence Palace, International Press Center, 04/04/2013)
- www.presscenter.org/nl/print/78046 (Residence Palace, International Press Center, 20/09/2013)
- www.belspo.be/belspo/ScienceConnection/008/HVDV%20KBR_nl.pdf (9/10/2013)
- <http://aboutartnouveau.wordpress.com/2013/04/02/henry-van-de-velde-1863-1957/>
- <http://docomomo.be> (website vanaf 1/08/2013; nieuwsbrief 23/09/2013)
- www.herita.be (website 09/2013, nieuwsbrief 19/09/2013)
- www.faronet.be (Vanthienen, Annemie, '2013 is Henry van de Velde-jaar', website 04/04/2013; website 23/09/2013, nieuwsbrief nr. 115, 2/10/2013)
- www.agenda.be (over bezoek Korei aan brievenexpo 23/11/2013)
- <http://a-plus.be/actueel/> (Martin, Thomas, '150 jaar Henry van de Velde', 29/08/2013)
- <http://bouwenwonen.net> ('150ste verjaardag van Henry van de Velde', website 3/04/2013, nieuwsbrief 19/10/2013)
- www.brusselnieuws.be (Binst, Jean-Marie, '150 jaar Van de Velde: de lentewijding van het modernisme, 3/04/2013)
- www.kmqg-mrah.be (activiteiten in de marge van de tentoonstelling Henry van de Velde. Passie functie schoonheid)
- <http://www.svm.be/> (nieuwsbrief nr. 121, 03/2013)
- www.destandaard.be ('In de kijker. 150 jaar designer en architect Henry van de Velde', 02/04/2013)
- www.demorgen.be ('150 jaar geleden werd Henry van de Velde geboren', 02/04/2013)
- www.architectura.be ('Architect en kunstenaar Henry van de Velde wordt 150 jaar', 3/04/2013)

Artikels (vermelding overzicht 150 jaar Van de Velde)

- 'Henry van de Veldejaar', in: *Interbellum*, jg. 33, nr. 5 (nov-dec 2013), p. 3.
- Sels, Geert, 'Henry van de Velde-jaar begint met veel fanfare', in: *De Standaard*, 3/04/2013 (informatie aangeleverd door CVAa, maar geen vermelding van CVAa of VAI in artikel)
- Eeckhout, Bart, 'Genegeerd genie. Wel toeters maar geen bellen voor 150 jaar Henry van de Velde', in: *De Morgen*, 4/04/2013, p. 27.

Websites

- www.deredactie.be (05/04/2013)
- https://nl.wikipedia.org/wiki/Henry_Van_de_Velde

Andere

- 'Nieuwe website Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (lancering)', in: *Packed nieuwsbrief*, juni 2013.
- 'CVAa zoekt vormgevingserfgoed', in: *FARO nieuwsbrief*, nr. 118, 13 november 2013 en op www.faronet.be/nieuws/cvaa-zoekt-vormgevingserfgoed
- 'Klaar voor de toekomst? In een ideale wereld heb je geen monumentenzorg nodig' (gesprek met Christoph Grafe en Sofie De Caigny), in: *Herita magazine*, december 2013, pp. 15-21.
- 'Publication "Still on the Margin: Reflections on the Persistence of the Canon in Architectural History" in *ABE: Architecture Beyond Europe*', in: *EAHN newsletter*, oktober 2013. (publicatie met bijdrage van Ellen Van Impe)
- Sels, Geert, 'Schauvliege maakt belofte niet waar', in: *De Standaard*, 28 september 2013, p. 2. (met bijdrage Sofie De Caigny als voorzitter van de beoordelingscommissie musea)
- "Het zou elke dag Open Monumentendag moeten zijn'. Kristl Strubbe moet Vlaming verliefd doen worden op zijn erfgoed', in: *De Morgen*, 11 mei 2013, p. 54. (vermelding van Erfgoeddag en Vlaams Architectuurinstituut)
- 'Realisatie website en CMS binnen beperkt tijdsbestek', in: *Nieuwsbrief DEN (Kenniscentrum Digitaal Erfgoed Nederland)*, 5 september 2013. (over bijdrage CVAa aan project CEST)
- 'Realisatie website en CMS binnen beperkt tijdsbestek. (CEST gevalstudie)', in: *Packed nieuwsbrief*, zomer 2013.
- '10 jaar CVAa – architectuurarchieven in het digitale tijdperk', in: www.packed.be/nieuws
- '150 jaar sociaal wonen: ook bij u?', in: *Woonwoord*, nr. 24, lente 2013, p. 5.
- 'Sofie De Caigny: "Voor het CVAa is een organisatie als VVBAD van onmiskenbaar belang"', in: *META*, 2013, nr. 2, p. 27.
- 'Interview', in: *META*, 2013, nr. 2, pp. 14-18. (met Annelies Nevejans als een van de geïnterviewden)
- 'Signalement: Leeszaal Kunstcampus', in: *META*, 2013, nr. 2, pp. 24-26.
- 'Personalía', in: *META*, 2013, nr. 3, p. 44 (vermelding Wim Lowet als nieuwe projectmedewerker)
- 'Bronnengids architectuuronderwijs Vlaanderen', in: *Interbellum*, nr. 2, maart-april 2013.
- Maes, Krista, 'Roger Van Driessche. Architect, docent, publicist', in: *KADOC nieuwsbrief*, 2013, nr. 5, pp. 9-12. (verwijzing naar CVAa dat bemiddelde bij overdracht in 2012)
- Sofie De Caigny als expert in Babel (Klara, 5 maart 2013) over Modernisme naar aanleiding van de tentoonstelling in het MSK Gent.

OD 4.4 Website als duurzaam communicatiemiddel**Actie 4.4.1: Nieuwe website**

De nieuwe website van het CVAa, voorbereid in 2012, werd op 11 juni 2013 gelanceerd. Zoals afgesproken in de beheersovereenkomst is rekening gehouden met het behalen van het AnySurfer label.

Resultaten:

- Het CVAa lanceert een nieuwe website met een duurzame structuur, een nieuwe look & feel, die voldoet aan het AnySurfer label en die de werking en kennisopbouw van het CVAa goed weerspiegelt.

Actie 4.4.2: Onderhoud www.cvaa.be en doorgeven van informatie aan en over de cultureel erfgoedgemeenschap

De website fungeert als platform en communicatiemiddel met en voor de verschillende cultureel erfgoedgemeenschappen.

Resultaten:

- Het CVAa verzamelde alle relevante informatie over activiteiten, studiedagen en publicaties en communiceerde deze via de website van het VAI en de nieuwe website van het CVAa. Op de CVAa website werden zo 111 activiteiten-berichten aangemaakt en 58 nieuwsberichten. Op de VAI-website maakten medewerkers van het CVAa 98 berichten aan in 2013 (niet opgenomen in de bezoekstatistieken).
- Raadplegingen www.cvaa.be (voor de periode 11 juni – 31 december 2013):
  - o Totaal paginaweergaves: 51.242

- Totaal bezoeken: 13.620
- Totaal unieke bezoekers: 9.727
- Het CVAa kondigde op zijn website belangwekkende ontwikkelingen aan in het internationale veld van de architectuurarchieven. (zie ook Actie 2.3.3)
- Leden van de platforms van het CVAa hebben toegang tot niet-publieke pagina's van www.cvaa.be zodat de communicatie tussen de leden van de platforms vereenvoudigd wordt.

Actie 4.4.3. Online houden van themawebsites

Naast de eigen website houdt het CVAa ook een aantal themawebsites online, die het resultaat waren van eerdere projecten. Deze zijn toegankelijk via www.cvaa.be of rechtstreeks en bevatten informatie die we nog steeds relevant achten voor de erfgoedgemeenschappen van het CVAa. Een aparte url www.henryvandevelde2013.be die doorleidt naar de Van de Velde-projectpagina op www.cvaa.be, werd aangevraagd.

Resultaten:

- Blijvende raadplegingen van themawebsites (01 januari – 31 december 2013):
  - www.wederopbouw.be
    - Totaal paginaweergaves: 42.144
    - Totaal bezoeken: 6.049
    - Totaal unieke bezoekers: 2.536
  - www.braem2010.be
    - Totaal paginaweergaves: 8.084
    - Totaal bezoeken: 3.034
    - Totaal unieke bezoekers: 2.279

SD 5 Geïntegreerde projecten

OD 5.1 Vormgevingserfgoed in Vlaanderen na de Tweede Wereldoorlog

2013 was het eerste jaar van een intensieve werking gedurende twee jaar rond het cultureel erfgoed van vormgeving. Het vormgevingsproject past binnen de verbreding van architectuur naar 'het ontwerp van de omgeving'. Met dit project zorgt het CVAa voor een verder zetting van het project Designarchief Vlaanderen van het Design museum Gent en de vzw Designcentrum Vlaanderen, dat liep van 2003 tot 2006, maar geen structureel vervolg kreeg.

Resultaten:

- Het CVAa startte met een *tour d'horizon* langs publieke bewaarplaatsen om zo het al bewaarde erfgoed over vormgeving in kaart te brengen. Rijksarchieven, stads- en gemeentearchieven, erfgoedcellen en al een aantal musea werden rechtstreeks bevestigd. Daarnaast werd een oproep gedaan op de website van het CVAa en via websites van andere organisaties, om private verenigingen zoals heemkundige kringen en de archiefvormers zelf te bereiken. Met deze *tour d'horizon* ambieert het CVAa op termijn een overzicht van vormgevingserfgoed te verkrijgen en up to date te houden, zoals het dat ook al voor architectuur doet.
- Er werd een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Design Vlaanderen, de instelling die op Vlaams niveau design promoot en designers ondersteunt. Het cultureel erfgoed van Design Vlaanderen zal voor CVAa een onmisbare gids zijn bij de verbreding van de werking van het CVAa richting vormgeving. De samenwerking met Design Vlaanderen nam tijdens 2013 verschillende vormen aan:
  - o CVAa zorgde voor een basisordering van het archief van Design Vlaanderen door het opmaken van een plaatsingslijst. Voorheen was het archief op geen enkele manier ontsloten. CVAa begeleidde ook de voorbereiding van de toekomstige overdracht van dit waardevolle archief naar de Coördinerende Archiefdienst Vlaanderen. Het diende ook een stagevoorstel in bij de opleiding Archivistiek van de VUB, om het archief te schonen en te herverpakken, dat echter voorlopig niet werd gekozen door een student.
  - o CVAa kreeg vervolgens toegang tot de inhoud van het archief, dat een schat aan informatie bevat over ontwerpers, wat voor CVAa interessant is met het oog op de registratie van ontwerpers in ODIS, de prospectie van hun archieven, veldanalyse (door middel van steekproeven en statistische gegevens over het archief) en canonvorming rond design. (zie Actie 5.1.1)
  - o CVAa en Design Vlaanderen bereidden samen een enquête voor gericht aan de winnaars van de Henry van de Velde Awards voor Loopbaan en Jong Talent tussen 1994 en 2013, waarin de ontwerpers bevestigd worden over hun archief. Dit is een interessante steekproef omdat ze een doorsnede oplevert van waardevolle vormgevingsarchieven in Vlaanderen.
  - o Design Vlaanderen bracht het CVAa op de hoogte van archieven van ontwerpers, waaronder dat van keramist Achiel Pauwels. CVAa bemiddelde vervolgens tussen de archiefvormer en KADOC-KU Leuven, die het archief in de toekomst zullen opnemen.
  - o CVAa adviseerde Design Vlaanderen ook over onder meer hun dynamisch archief, hun tijdschriftencollectie en hun documentatiecentrum.
- Het CVAa overlegde meerdere malen met het Design museum Gent, een belangrijke bewaarplaats van erfgoed over vormgeving (zowel collecties als archieven). Het was betrokken bij de start van een stagiair archivistiek die een overzicht zal maken van de archieven die het museum in zijn bezit heeft.
- Er werden ca. 500 records van vormgevers en hun erfgoed opgemaakt in ODIS, onder meer

- op basis van literatuur (de tentoonstellingscatalogus *Art Nouveau en Design; Lessen in modern wonen. Bronnenboek over woontentoonstellingen in België 1945-1958* van Fredie Floré; *Gevloerd en betegeld. De Belgische tegelindustrie van art nouveau tot seventies* van Mario Baeck; *Interieur: Design Biennale Since 1968, ...*)
  - alle ontwerpers die sinds 1996 de Sterckshofopdracht (Zilvermuseum) kregen
  - alle winnaars en genomineerden van een Henry Van de Velde Awards 1994-2014
- Er werd een stuurgroep opgericht die het project adviseert en waardoor samenwerking rond erfgoed over vormgeving tussen universitaire onderzoekers en het cultureel-erfgoedveld wordt gestimuleerd.

Actie 5.1.1: Bronnenonderzoek en ontsluiting

Naast het bemiddelen bij de zoektocht naar een geschikte bewaarplaats voor private archieven over vormgeving (o.m. het archief van grafisch vormgever Lucien De Roeck, het archief van keramist Achiel Pauwels, de bakelietverzameling van architect Ro Berteloot, het archief van de voormalige directeur van het Museum voor Sierkunst Adelbert Van de Walle), wil het CVAa het vormgevingsproject inhoudelijk opladen via het archief van Design Vlaanderen. Dit archief bevat immers een mooie doorsnede van ontwerpers die actief zijn sinds het begin van de jaren 1970, aangezien ze zich tot Design Vlaanderen (en zijn voorloper de Dienst Kunstambacht van het VIZO) richtten voor ondersteuning. In eerste instantie kan CVAa ontwerpers die actief waren oplistten en registreren in ODIS. In tweede instantie kan het op basis van die gegevens prospecteren welke waardevolle cultureel-erfgoedgehelen zich nog bij welke vormgevers en bedrijven bevinden. In derde instantie kan het bemiddelen en begeleiden bij overdracht van die erfgoedgehelen naar publiek toegankelijke bewaarinstellingen (zie Actie 3.2.1). Daarnaast kunnen steekproeven in het archief van Design Vlaanderen veel vertellen over de omvang en de samenstelling van het vormgevingsveld in Vlaanderen.

Wat ontsluiting betreft, gaf CVAa een eerste aanzet voor de ontsluiting van het archief van Design Vlaanderen zelf, en eveneens onrechtstreeks door de begeleiding van de stagiair die het overzicht maakt van de archieven van het Design museum Gent.

Zie Actie 1.1.1 en 1.1.2

Resultaten:

- fiches over vormgevers en hun erfgoed ingevoerd in Odis (zie ook Actie 1.1.2.)
- veldanalyse mogelijk gemaakt door basisordening van het archief van Design Vlaanderen
- overleg, prospectie en samenwerking met diverse collectiebeherende instellingen op het vlak van vormgeving (o.a. Design museum Gent, De Zwarte Doos...)

Actie 5.1.2: Publiekswerking: voorbereiding

Het CVAa voorziet een studiedag rond vormgevingserfgoed eind 2014, waarop de resultaten van het project worden voorgesteld en waarop (door middel van lezingen en/of gespreksrondes met vormgevers,...) zal gesensibiliseerd worden rond het belang van het behoud van dit erfgoed. De studiedag kan tevens de aanleiding zijn om diverse spelers in het cultureel-erfgoedveld van vormgeving nauwer te laten samenwerken (musea, provinciale erfgoeddepots, archiefinstellingen,...) en de inspanningen van deze spelers te valoriseren. Er wordt ook een eindrapport van het project voorzien, waarvan de voorlopige versie kan voorgelegd worden op de studiedag. Voor al deze acties, trof het CVAa in 2013 reeds voorbereidingen. Daarnaast bereidde de coördinator samen met de directeur van het VAI ook een internationaal project voor, en werden contacten gelegd met onderzoekers en erfgoedinstellingen uit Nederland. Het project zal in oktober 2014 worden ingediend in het Creative Europe Programme van de Europese Commissie.

Resultaten:

- opmaak van de voorlopige structuur van een rapport dat zal fungeren als eindproduct van het project, en waarvan de voorlopige versie zal voorgesteld worden op een studiedag eind 2014

- voorbereiding van de aanvraag van een Europees project rond vormgeving, ambacht en stedelijkheid, in samenwerking met het Vlaams Architectuurinstituut en internationale partners.

OD 5.2 Cultureel Erfgoed van vijftig jaar wet op de stedenbouw

In 2012 en 2013 wijdde het CVAa speciale aandacht aan cultureel erfgoed van stedenbouw en omgang met landschap. Aanleiding was de vijftigste verjaardag van de wet op de stedenbouw, die het hele proces van gewestplanning op gang trok. Voor organisaties zoals de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning vormde deze verjaardag de aanleiding tot een studiedag in het voorjaar van 2012, waarna het CVAa in samenspraak en gemeenschappelijke communicatie met de VRP in het najaar een publieksluik (lezingenreeks met films) organiseerde. Het succes van deze lezingenreeks en het feit dat ook koepelorganisatie Vlaams Architectuurinstituut in 2013 aandacht aan landschap en verstedelijking zou besteden, maakten het een uitgelezen moment om het in 2012 opgestarte project in 2013 verder te ontplooiën. Het CVAa achtte het essentieel om in het maatschappelijke debat over het landschap en de leefomgeving – en vooral de toekomst ervan – ook de geschiedenis van het landschap mee te nemen.

Resultaten:

- Bundeling van teksten en films van de lezingenreeks tot de publicatie van boek en dvd *Bewegende Landschappen. Over stedenbouw en film.*
- Herneming van de films in het kader van de Dag van de Architectuur 2013
- Uitbouw dossier 'Vijftig jaar wet op de stedenbouw' op www.cvaa.be
- Begeleiden en ondersteunen van privébevaarders van archieven in zoektocht naar een bewaarplaats
- Registratie van records in Odis
- Project ICE via methode van *oral history*

Actie 5.2.1: Bronnenonderzoek en ontsluiting

Via een uitgebreide gespreksronde met onderzoekers en betrokkenen en het doornemen van literatuur kwam het CVAa een veelheid aan bronnenmateriaal op het spoor. Deze bronnen werden gestructureerd volgens de belangrijkste actoren in het veld van stedenbouw en landschap. De verworven kennis werd enerzijds verwerkt in Odisrecords en anderzijds gestructureerd beschikbaar gemaakt op de website www.cvaa.be.

Daarnaast boorde het CVAa al in 2012 een relatief onbekend type bronnenmateriaal aan: films en documentaires. Uit de samenwerking met onderzoekers voor de lezingenreeks met films in 2012, bleek dat weinig stedenbouwkundige specialisten tot hiertoe gebruik maakten van het rijke arsenaal aan audiovisueel materiaal rond stedenbouw en landschap. Via de lezingenreeks haalden we vier films onder de aandacht van zowel onderzoekers en publiek. Op www.cvaa.be stelden we een dossier 'audiovisuele bronnen' samen om dit soort beeldmateriaal beter opspoorbaar te maken. Ook het publiceren van lezingen en films van de lezingenreeks van 2012 een manier om kennis en bronnenmateriaal over stedenbouwgeschiedenis te ontsluiten en duurzaam beschikbaar te stellen.

Resultaten:

- Verslagen van gesprekken met Louis Albrechts, Georges Allaert, Herman Baeyens, Bert Vanbelle, Inge Bertels, Bart Biesbrouck, Jo Braeken, André Coene, Bob Cools, Karel De Baere, Greet De Block, Michiel Dehaene, Stefaan Grieten, Johan Lagae, Evert Lagrou, Dirk Laureys, Piet Lombaerde, Bruno Notteboom, Peter Renard, Herman Rosseau, Michael Rycckewaert, Marcel Smets, Werner Stalmans, Sven Sterken, Pieter Uyttenhove, Wouter Van Acker, Jos Vandenbreeden, Jef Van den Broeck, Pieter Van den Broeck, Luc Verpoest en Mariet Willinge.
- Aanmaak van meer dan 100 Odisrecords (zie ook Actie 1.1.2)
- Verwerking informatie tot gestructureerde pagina's volgens 'actoren' op de website www.cvaa.be/nl/artikel/actoren-vijftig-jaar-wet-op-de-stedenbouw
- Beter bekendmaken van weinig gebruikt audiovisueel materiaal via www.cvaa.be/nl/artikel/audiovisuele-bronnen-vijftig-jaar-wet-op-de-stedenbouw

- Publicatie van boek + dvd *Bewegende landschappen. Over stedenbouw en film* in de nieuwe reeks van het Vlaams Architectuurinstituut, met steun van de Nationale Loterij www.cvaa.be/nl/bewegendelandschappen
- Ondersteuning bieden bij zoektocht naar bewaarplaatsen op termijn (zie ook Actie 3.2.1.)

Actie 5.2.2. Borgen van ICE via oral history

Uit de gespreksronde en de aard van de in kaart gebrachte bronnen werd snel duidelijk dat veel kennis en informatie over de bestudeerde periode bij de betrokkenen zelf zat en niet noodzakelijk een schriftelijk neerslag hadden gekregen. De intussen gevorderde leeftijd van deze kroongetuigen, die een *insider perspective* konden geven van de interne besluitvorming en de processen, verhoogde de urgentie van het borgen van dit immaterieel erfgoed via een reeks opgenomen interviews. Tijdelijk medewerker Bart Biesbrouck nam acht interviews op met figuren met uiteenlopende profielen om zo een stuk immateriële informatie vast te leggen. (zie ook Actie 1.2.1)

Resultaten:

- Opname 8 interviews volgens de regels van de mondelinge geschiedenis
- Afsluiten van overeenkomsten met de geïnterviewden over beschikbaar maken van materiaal
- Contextualisering van de interviews op de website www.cvaa.be/nl/artikel/oral-history-vijftig-jaar-wet-op-de-stedenbouw
- Beschikbaar maken van de interviews voor onderzoekers, ter plaatse te raadplegen na afspraak via een aanvraagformulier www.cvaa.be/nl/aanvraagformulier-interviews-50-jaar-wet-op-stedenbouw

Actie 5.2.3: Publiekswerking

In 2012 had het CVAa al een publieksluik voorzien rond 'vijftig jaar wet op de stedenbouw'. De toen getoonde films werden in 2013 hernomen als een filmmarathon, als onderdeel van het programma van de Dag van de Architectuur van het Vlaams Architectuurinstituut, dat 'landschap' als thema had meegekregen. In samenhang met de filmmarathon op 10 oktober werd een rondleiding georganiseerd voor studenten stedenbouw in de tentoonstelling 'Bas Smets. Landschappen', door landschapsarchitect Bas Smets (tentoonstelling VAI-deSingel).

Met steun van de Nationale Loterij konden de lezingen en de films gebundeld worden tot een publicatie 'Bewegende landschappen. Over stedenbouw en film'. De boekvoorstelling op 10 december 2013 was de aanleiding om het hele project uitgebreid aan het publiek voor te stellen. Behalve toelichting van de beschikbare informatie op www.cvaa.be greep het CVAa nogmaals de gelegenheid om een onbekend stukje beeldmateriaal onder de aandacht te brengen: een promotiefilm uit 1972 in opdracht van het Ministerie van Openbare Werken, dat België en de grote infrastructuurwerken toont vanuit de lucht. De film van cameraman Wim Robbrechts was tot in 2013 slechts één maal vertoond aan een groep ministers en ambtenaren. Dit soort filmmateriaal is van grote waarde, temeer daar het eigenlijk archief van het Ministerie van Openbare Werken niet gelokaliseerd kan worden. De film zegt ook zeer veel over de perceptie van infrastructuur, omgang met natuur en landschap en verstedelijking in het cruciale tijdsgewricht van de jaren 1970.

Resultaten:

- Filmmarathon op 10 oktober 2013 in het kader van de Dag van de Architectuur www.cvaa.be/nl/activiteit/bewegende-landschappen-filmmarathon
- Rondleiding in 'Bas Smets. Landschappen' voor groep studenten stedenbouw op 10 oktober
- Boekvoorstelling, presentatie project en filmvoorstelling op 10 december 2013 www.cvaa.be/nl/activiteit/bewegende-landschappen-over-stedenbouw-en-film

SD 6 Duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit

OD 6.1 Maatschappelijke en culturele diversiteit

Actie 6.1.1: Personeelsleden en bestuurders met een etnisch cultureel diverse achtergrond

1 van 8 bestuurders van het CVAa heeft een etnisch cultureel diverse achtergrond. De genderverdeling is gelijk (1/2).

Actie 6.1.2: Aandacht voor armoedebestrijding in inhoudelijke projecten

In het project '50 jaar wet op de stedenbouw' gaat aandacht naar een aantal sociale maatregelen van de overheid om via planning een armoedeproblematiek op te lossen, zowel op schaal van regio's als van gezinnen. We denken aan de economische expansiewetten om sociaal achtergestelde gebieden te ontsluiten, maar eveneens aan geplande huisvestingsprojecten die erop gericht waren om nieuwe woningen te creëren voor sociaal achtergestelde doelgroepen.

Het CVAa maakt in opdracht van de VMSW een flexibele tentoonstelling over de geschiedenis van sociale huisvesting in België/Vlaanderen. Het is evident dat armoede en de wijze waarop dit bestreden wordt door huisvestingsprojecten, centraal staat.

Resultaten:

- bij goedkeuring van het dossier ingediend bij de Nationale Loterij: een publicatie met aandacht voor de wijze waarop met planning meer sociale gelijkheid kan worden bekomen
- flexibele tentoonstelling over sociaal wonen

Actie 6.1.3: Armoede bestrijden door participatie

Het is een bewuste politiek van het CVAa om zijn publieksactiviteiten gratis toegankelijk te maken, zodat dit geen drempel vormt voor participatie. Zowel de tentoonstelling voor de VMSW, de Van de Velde-tentoonstelling als de studiedag rond maquettes (uitz. lunch) zijn gratis. Het CVAa biedt steeds een neerslag van zijn activiteiten en van zijn publicaties gratis aan op zijn website of die van het VAI. Daarnaast zal het CVAa extra aandacht besteden bij de communicatie rond zijn publieksactiviteiten om minder bemiddelde doelgroepen en personen in armoede te bereiken. Het CVAa beseft dat het slagen hiervan sterk afhankelijk is van het onderwerp van de projecten. Zo is deze doelstelling, in samenwerking met de VMSW, met name behaald in het tentoonstellingsproject over de geschiedenis van sociale huisvesting.

OD 6.2 Aandacht voor duurzaamheid

Actie 6.2.1: Medewerkers verplaatsen zich zo ecologisch verantwoord mogelijk

Het CVAa tracht zo veel mogelijk de ecologische impact van de werking te beperken. Daartoe worden de medewerkers aangespoord om met het openbaar vervoer of de fiets naar het werk te komen en om voor werkverplaatsingen zoveel mogelijk gebruik te maken van het openbaar vervoer. Indien dit niet mogelijk is, stimuleert het CVAa autodelen. VAI VZW nam een abonnement op autodelen Cambio om de ecologische afdruk van de organisatie zo klein mogelijk te houden.

Resultaten:

- Niemand van de werknemers van het CVAa heeft een wagen. Daardoor zijn de fiets en het openbaar vervoer de meest voorkomende manieren om zich te verplaatsen.
- Indien het niet anders kan, wordt een auto gebruikt via het systeem van autodelen Cambio.

Actie 6.2.2: Kennismanagement gebeurt zo duurzaam mogelijk

Kennis die bij de medewerkers aanwezig is wordt duurzaam vastgelegd voor intern en extern gebruik. Om kennis te delen tussen de werknemers en om nieuwe werknemers snel praktische informatie aan te

reiken is er een *survivalkit* opgemaakt. Alle praktische informatie over procedures, office management of waar bepaalde informatie kan gevonden worden, wordt hierin opgenomen en bijgehouden. Het is een handige gids die de kennis van de verschillende medewerkers bundelt. De implementatie van een nieuw CRM-systeem in 2013 zorgde ervoor dat ook kennis over contacten met individuen en organisaties beter gedeeld worden tussen de werknemers.

Voor duurzame kennisdeling met externen wordt vooral gebruik gemaakt van de website, waar ook resultaten van projecten worden gedeeld, rapporten online worden gepubliceerd en informatie wordt verwerkt in online toegankelijke databanken (Odis en Archiefbank).

Het digitale erfgoed van het CVAa, waaronder digitale opnames van archiefstukken, zijn opgeslagen op een server die omwille van zijn frequentie van het maken van back-ups, geschikt is voor duurzame bewaring.

Bij het opstarten van nieuwe interne (beelddatabank, website,...) en externe projecten of het verlenen van advies worden de richtlijnen en adviezen van het project CEST geraadpleegd.

Resultaten:

- *Survivalkit* als duurzaam intern kennisbeheer wordt voortdurend actueel gehouden.
- Nieuw CRM-systeem is samen met VAI geïmplementeerd.
- CEST wordt bij elk project geraadpleegd.
- Zoektocht naar nieuw beheerssysteem voor de digitale documenten die CVAa aanmaakt, is aangevat.

OD 6.3 Website (AnySurfer)

Zie actie 4.4.1 en 4.4.2